

MISSIÓ DE SEGUIMENT DELS PROJECTES DE RECONSTRUCCIÓ QUE S'EXECUTEN EN EL MARC DE LA CAMPANYA D'EMERGÈNCIA PEL TERRATRÈMOL DEL 15 D'AGOST DE 2007 AL PERÚ I DELS PROJECTES DE DESENVOLUPAMENT EXECUTANT-SE A L'ALTIPLÀ (DEL 10 DE MARÇ AL 2 D'ABRIL DE 2008)

Del 10 de març al 2 d'abril Victòria Planas va realitzar una visita de seguiment dels projectes actius que s'estan desenvolupant al Sud del Perú, en el marc de la campanya de reconstrucció i a l'altiplà peruà i àrea metropolitana de Lima amb l'objectiu de realitzar les següents activitats:

1. Fer el seguiment *in situ* dels projectes de reconstrucció finançats directament pel Fons Català¹.
2. Valorar i Identificar possibles línies de treball prioritari a la zona en el marc del *continuum* emergència- reconstrucció- desenvolupament.
3. Fer el seguiment de projectes de desenvolupament aprovats i finançats a través del Fons Català.
4. Recopilar dades per al procés d'anàlisi i valoració de la convocatòria del procés de reconstrucció arran del terratrèmol de 15 d'agost a Perú, oberta pel Fons Català. Conclusions preliminars de la ruta sobre terreny.

Activitats complementàries

5. Participar al Taller-Seminari Cultura y Desarrollo, integración regional y relaciones América Latina-UE: una mirada desde lo local, organitzada per l'Escuela Mayor de Gestión Municipal (11-13 març 2008).
6. Acompanyar el procés d'identificació i formulació d'un projecte de reconstrucció en el marc de l'emergència pel terratrèmol, a sol·licitud de l'Associació de veïns de Tres Torres de Granollers, l'Asociación Salón Perú i l'Asociación Centro Peruano de Barcelona, i el Cònsol del Perú a Barcelona (Enfocament Acció Humanitària i Codesenvolupament).

Reconstrucción de la Escuela Primaria I.E. N° 22016-Villoco	Provincia Castrovirreyna: Distrito Mollepampa. Anexo Villoco Departamento Huancavelica
---	---

---

¹ El projecte 1843 (FUNDESO i ITDG) cofinançat amb l'ACCD en el marc del CCAHE no es va visitar ja que encara no havia rebut el finançament aprovat i no s'havia iniciat.

PROJECTES VISITATS

PROJECTES DE RECONSTRUCCIÓ

Núm. i títol del projecte	Localització del projecte
1813. Suport tècnic a les municipalitats afectades pel terratrèmol del Perú	Província de Chíncha: Districte de Pueblo Nuevo. Departamento Ica Província de Pisco: Districte de Tupac Amaru Inca. Departamento Ica
1814. Rehabilitació d'habitatges a la comunitat de San Isidro Taracachi ²	Província Huaytará: Districte Ocoyo. Departamento Huancavelica
1825. Rehabilitació d'habitatges a la comunitat Indio Tacamani	Província San Román: Districte Isla. Departamento Puno

PROJECTES DE DESENVOLUPAMENT

1325. Projecte Villa Verde - Sistema de conducció d'aigües tractades per el rec d'àrees verdes	Municipio Villa El Salvador
1391. Escuela de Gobernabilidad per al Sud andí peruà	Departamentos de Cuzco, Puno y Apurímac
1716. Escuela de Gobernabilidad a comunitats rurals del Sud andí peruà	Departamentos de Cuzco, Puno y Apurímac
1393. Promoció i desenvolupament integral per a la població de San Gabán i les seves comunitats	Província de Macusani: Districte Ollachea. Departamento Puno

² Aquest projecte no es va poder visitar a causa de les inundacions que no varen permetre l'accés a la comunitat de Taracachi.

INFORME D'ACTIVITATS

1- Fer el seguiment *in situ* dels projectes de reconstrucció finançats directament pel Fons Català.

Projecte 1813. SUPORT TÈCNIC A LES MUNICIPALITATS AFECTADES PEL TERRATRÈMOL DEL PERÚ

Lima, 12 de març de 2008

Reunió a l'ESCUELA MAYOR DE GESTIÓN MUNICIPAL amb Juan Espinola, tècnic responsable del projecte 1813 i Madeleine, administradora de l'entitat i responsable de l'avenç financer.

A la reunió es clarifiquen els models d'informe de seguiment proposats des del Fons Català. S'aclareix que els dos imports enviats corresponen al mateix projecte 1813 i que es poden justificar junts.

L'Escuela Mayor explica que el primer finançament (9.500,00 €) es va destinar a primera emergència (contingència). El segon pagament està sent aplicat a la fase de rehabilitació.

Expliquen que la matriu de marc lògic del projecte ha de ser reformulada, ja que hi ha activitats que no es duren a terme, com per exemple l'activitat A1.6-Implementació d'un fons concursable destinat a les millors iniciatives de negocis, i monitoratge i avaluació de les accions finançades. Alhora, s'ha modificat la integració dels equips tècnics contemplats originalment. Caldrà fer el seguiment sobre el marc lògic original i registrar els canvis i les justificacions.

Juan Espinola planteja que des dels municipis afectats estan reclamant intervencions de rehabilitació i pregunta si poden comptar amb el Fons Català. Acordem valorar-ho durant la visita al terreny.

El projecte aprovat és d'enfortiment organitzatiu i preparació de les accions de reconstrucció. L'origen del projecte és la demanda dels governs municipals de Pueblo Nuevo i Túpac Amaru Inca d'assistència tècnica per dissenyar, gestionar i coordinar les respostes o intervencions de reconstrucció.

La problemàtica principal detectada pels governs locals és la tinença de la terra (irregularitats, no existència de títols de propietat). La resposta que s'ha dissenyat a Pueblo Nuevo és elaborar el cadastre municipal. Cal tenir en compte que sense papers no es pot ser beneficiari del ajuts de FORSUR.

El projecte avança, però no té impacte directe sobre les poblacions afectades, ja que no contempla la rehabilitació o construcció d'obra física o altres accions relacionades amb la reconstrucció (fons de crèdit, reactivació productiva, etc.).

Fons Català de Cooperació al Desenvolupament

Hi ha desànim i frustració i l'Escuela Mayor se sent pressionada i sense capacitat d'aquests tipus de resposta. La frustració comporta una desconfiança en les institucions, sobretot en els governs nacional i municipals.

És important tenir en compte que el projecte es va iniciar fa tres mesos i és difícil que hi hagi impacte en tan poc temps. La valoració de l'impacte s'ha de fer un temps després d'haver-se finalitzat el projecte.

Tanmateix és important valorar la pertinència d'aquest tipus de projecte (més intangible) davant d'una situació d'emergència o de crisi, per la frustració que genera en la població afectada i en els governs locals, responsables de donar respostes.

Fase diagnòstic	Fase establiment	Fase diagnòstic 2	Fase 3
Identificació de la problemàtica	De capacitats tècniques i organitzatives	Identificació d'estratègies de sortida de crisi	Implementació de les accions

És important identificar els actors del procés de reconstrucció, posant èmfasi en quin actor finançarà la implementació de les accions identificades en el marc de la intervenció i el Pla d'Emergència i Reconstrucció que s'està elaborant en el marc del projecte 1813.

Cal considerar i analitzar les relacions entre el govern nacional i els governs locals: tensió, punts de desencontre, punts de trobada. En aquests moments el context d'intervenció està marcat per la tensió existent entre les institucions de govern nacional, provincial i local, i la població.

Lima, 13 de març de 2008

Reunió a l'ESCUELA MAYOR DE GESTIÓN MUNICIPAL amb Juan Espinola, tècnic responsable del projecte 1813 i Madeleine, administradora de l'entitat i responsable de l'avenç financer.

L'entitat explica els mecanismes d'execució dels projectes de cooperació amb municipalitats. Expliquen el paper de les entitats municipalistes com a socis instrumentals dels ajuntaments.

Expliquen que la recepció directa de finançament extern per part dels governs municipals del Perú, està condicionada a una ampliació del pressupost de la municipalitat, en el sentit que cada despesa ha de ser autoritzada per la via administrativa ordinària. En aquest escenari el paper de les ONG com a intermediàries, faciliten els procediments administratius i agiliten el cicle de gestió dels projectes.

S'explica el model d'informe financer i el tipus de comprovants vinculats a partides:

Mobilitat (declaració jurada) certificada per l'entitat. Cal dissenyar un format que ha d'anar certificat.

Plantilla per a la mobilitat dels participants en un determinat taller o reunió

Refrigeris: quan els prepara una beneficiària d'un grup de base, declaració jurada.

Fons Català de Cooperació al Desenvolupament

Pel que fa al període d'execució:

Data d'inici: primera etapa del primer finançament

Inici d'activitats: 1 d'octubre de 2007

Primer finançament: 15 de novembre de 2007

Fi del projecte: 30 d'octubre de 2008

En relació als Informes de seguiment d'avenç físic i financer: el primer informe de seguiment l'enviaran el maig de 2008 i l'informe final està previst de presentar-lo el novembre de 2008.

Canvis en pressupost i pla de treball

Partida 2- recursos humans

Tal com varen explicar a la reunió d'ahir, s'ha modificat la integració dels equips tècnics contemplats originalment, amb la conseqüent variació de la partida de personal local:

Fase de promoció i acostament a la municipalitat (octubre-novembre-desembre de 2007). L'equip va estar integrat per: Un arquitecte, un enginyer, un sociòleg i un promotor.

Durant la fase d'implementació (gener-octubre de 2008), la conformació de l'equip tècnic executor ha estat la següent:

Inicial	Actual
coordinador	Coordinador
sociòleg	Arquitecte
administrador	Administrador
secretària	Secretària
ponents	Ponents
facilitadors	Facilitadors
tècnics	Tècnics
	promotor Pueblo Nuevo
	promotor Tupac Amaru

Aquest canvi no ha suposat canvis en el pressupost ni en la partida.

Partida 1- Equipament i subministrament

Equip d'aixecament topogràfic: s'ha decidit no comprar-lo, sinó llogar-lo. Per tant, passa a la partida 4, Funcionament

Pueblo Nuevo, 14 de març de 2008

Ens traslladem de Lima a Pueblo Nuevo juntament amb l'equip de Lima, per trobar-nos amb l'equip que executa el projecte al terreny i fer el seguiment sobre terreny de les accions del projecte a aquest municipi.

Iniciem amb una reunió amb l'alcalde del districte de Pueblo Nuevo, el coordinador del projecte 1813 sobre terreny, i el responsable del projecte de la seu central. La reunió ha

Fons Català de Cooperació al Desenvolupament

de tenir lloc ca l'alcalde, ja que l'edifici de l'Ajuntament està destruït i ara estant atenent la població a diferents llocs que han hagut d'adaptar per poder atendre la població damnificada i no damnificada.

L'alcalde explica que el problema principal és la regularització de la propietat de la terra i els habitatges. En aquests moments la dispersió de les oficines d'atenció municipal dificulten el procés de regularització i d'empadronament.

L'accés als bonos (Programa Techo Propio) proporcionats pel Govern Nacional en el marc del FORSUR-Fondo para la Reconstrucción del Sur està condicionat a tenir els papers regularitzats. Així cada persona damnificada ha de tenir tots el papers en regla.

El govern municipal ha de verificar cadascuna de les sol·licituds de la població damnificada, per poder lliurar el bono als damnificats. Aquesta competència genera molta feina que s'ha de dur a terme en espais i condicions de treball crítiques.

En relació al projecte 1813, l'alcalde valora el projecte que s'està executant en el sentit que promou l'enfortiment del teixit social del territori a través de l'elaboració del cadastre municipal i la capacitat de la població.

L'alcalde comenta també que hi ha desànim i frustració entre la població damnificada i que tenen problemes molt urgents per resoldre però no tenen els recursos i el suport del govern nacional no està ben planificat i no estan arribant oportunament els recursos necessaris per fer front a la situació d'emergència.

Es parla que les accions d'aquest projecte són de caire més intangible i l'impacte directe sobre la població serà a mitjà o llarg termini. Es valora, però, que les accions i resultats del projecte seran importants per al desenvolupament de les accions de reconstrucció posterior.

L'alcalde posa èmfasi en la necessitat de coordinar les accions dels diferents actors que estan treballant en la reconstrucció del municipi de Pueblo Nuevo. Informa que moltes de les ONG humanitàries ja no estan treballant a la zona, i que es va detectar una concentració d'ajut a determinades zones i altres varen quedar desateses.

La intervenció de les ONG al districte de Pueblo Nuevo es va centrar en tasques d'urgència, i actualment s'estan duent a terme tasques de rehabilitació-reconstrucció: aigua i sanejament, educació, enfortiment de capacitats, intervenció psicosocial, salut, hàbitat i generació d'ingressos. Hi ha 10 entitats que estan treballant al territori: CEAS, CESAL, Eco Ciudad, Ayne-Perú, Caritas, Parroquia Cristo Rey, MVC-Movimiento Vida Cristiana, ODP Compañía de Jesús-PROCURA, EMGM- Escuela Mayor de Gestión Municipal- Fons Català de Cooperació al desenvolupament, Govern Local-distrito de Pueblo Nuevo.

Quadre de la intervenció en el marc de l'emergència: sectors y actors implicats

1- Sector Aigua i Sanejament	ONG
▪ dutxes, latrines i banys	Eco Ciudad, Cesal
2- Educació	
▪ Instal·lació d'aules temporals	Ayne, MVC

Fons Català de Cooperació al Desenvolupament

▪ Capacitació a docents	Cáritas, Cesal, ODP
▪ Reforçament escolar	Ayne, Cesal
▪ Distribució de material educatiu	Cáritas, Cesal, ODP, MVC
▪ Activitats educatives no formals	Ayne, ODP
3- Enfortiment de capacitats	
▪ Capacitació a dirigents	Ayne, EMGM , ODP
▪ Formació empresarial	ODP
▪ Capacitació en construcció	Eco ciudad, Cesal, ODP
▪ Capacitació sanitària	Eco ciudad, Ayne, Cesal, ODP
▪ Disseny d'eines de gestió	EMGM , ODP
▪ Capacitació a promotors de salut	Cesal
3- Intervenció psicosocial	
▪ Orientació familiar	Cesal, ODP, MVC
▪ Atenció clínica psicològica	Cesal, ODP, MVC
▪ Espais alternatius	Ayne, Ceas, ODP
4- Salut	
▪ Implementació d'espais de salut	Cesal
▪ Activitats de prevenció de salut	Ayne, Cesal, MVC
▪ Campanyes de salut	Ayne, Caritas, MVC
▪ Atenció a persones amb habilitats diferents	Ceas, MVC
5- Infraestructures bàsiques i de serveis	
▪ Habitatges temporals	Ayne, Ceas y ODP
▪ Habitatges definitius	Eco ciudad Ceas, Cesal, MVC
▪ Locals comunals	MVC
▪ Esglésies i capelles	ODP
▪ Construcció d'aules definitives	Caritas, Cesal
▪ Assistència tècnica especialitzada	EMGM
6- Generació d'ingressos	
▪ Iniciatives econòmiques	Caritas, ODP
▪ Assessoria en gestions comunals	Ayne

Font: EMGM-Escuela Mayor de Gestión Municipal

Pel que fa al FORSUR la presència és nul·la. En aquests moments estan recollint perfils de projectes. El Bono Techo Propio (6.000\$), lliurat per les municipalitats, afronta problemes ja el 70% de la població damnificada no té títol de propietat.

A l'àmbit municipalista, l'1 de setembre de 2007, els ajuntaments varen crear l'AMUPAT- Asociación de Municipalidades de los Pueblos Afectados por el Terremoto del 15 de Agosto de 2007, amb el mandat d'assumir la reconstrucció a partir d'enfortir la descentralització i la participació ciutadana, amb la responsabilitat d'articular els esforços dels governs locals en el procés de reconstrucció per al desenvolupament amb inclusió social.

Un cop finalitzada la reunió amb l'alcalde Pueblo Nuevo, es fa una visita a les instal·lacions provisionals creades per atendre la població i es fa un reconeixement als danys estructurals de l'edifici de l'ajuntament.

En el marc del projecte de reconstrucció, la EMGM-Escuela Mayor de Gestión Municipal està duent a terme les següents activitats:

Fons Català de Cooperació al Desenvolupament

---

1. Acompanyament del govern local en la formulació del Pla d'Emergència i Reconstrucció del districte de Pueblo Nuevo, província Chíncha, Dep. Ica.
2. Acompanyament del govern local en la formulació de cinc Agendes de Desenvolupament de les Unitats de Gestió Urbana.
3. Enfortiment de capacitats i elaboració del cadastre urbà del districte de Pueblo Nuevo.

Amb l'acompanyament de l'equip de la EMGM es fa un recorregut per diferents sectors urbans de Pueblo Nuevo (UPIS-Urbanización Popular de Interés Social, AAHH-Asentamientos humanos, Urbanización, etc) on l'equip de terreny està realitzant el treball de camp per elaborar el cadastre urbà. Ens vàrem trobar amb les diferents brigades de treball, així com amb població damnificada.

Aquesta activitat forma part del projecte 1813, i està vinculada a l'objectiu específic OE1 d'enfortiment de capacitats municipals amb enfocament de gestió participativa del procés de reconstrucció, i al resultat R1, en base al qual la municipalitat compta amb cadastre urbà i lidera el procés de reconstrucció conjunt i participatiu.

A la tarda es va participar en un taller de treball amb la Unitat de Gestió Urbana- UGU núm. 1, en el marc del qual els participants, varen caracteritzar la problemàtica del districte de Pueblo Nuevo per consensuar possibles respostes a la situació actual de crisi. En el marc de la tasca de planificació estratègica participativa s'ha dividit el districte de Pueblo Nuevo en sectors i la unitat de treball és la UGU.

Aquesta activitat és l'A1.3 Realització de tallers de treball per a l'elaboració participativa del Pla d'Emergència i Reconstrucció amb Desenvolupament del districte de Pueblo Nuevo. L'A1.3 està vinculada a l'objectiu específic OE1 d'enfortiment de capacitats municipals amb enfocament de gestió participativa del procés de reconstrucció, i al resultat R2, sobre el teixit social enfortit a través del desenvolupament de capacitats per a la reconstrucció i la gestió de desastres.

La UGU N°1 està integrada per residents de 12 unitats territorials, on hi ha presència de diferents entitats (ONG i Govern municipal) que estan treballant en tasques de reconstrucció.

La UGU N°1 va identificar tres problemes que per ordre de prioritat són:

1. problemes amb els habitatges i amb la gestió dels *bonos* del govern
2. Retirada de la runa
3. Problemes de salut

A la nit es realitza una reunió amb l'equip operatiu del projecte 1813 a la seu de la EMGM a Pueblo Nuevo.

L'equip operatiu és el responsable de l'execució de les activitats contemplades en el projecte 1813, tant les que es realitzen al districte de Pueblo Nuevo com al districte de Tupac Amaru Inca, que visitarem demà.

En aquests moments a Pueblo Nuevo el treball està concentrat en dues activitats: A1.2 Elaboració del cadastre urbà districte enfocat a l'estat actual dels habitatges i A1.3

Fons Català de Cooperació al Desenvolupament

Tallers de treball per a l'elaboració participativa del Pla d'Emergència i Reconstrucció amb Desenvolupament del districte de Pueblo Nuevo.

Pel que fa a la primera activitat han integrat a l'equip de captació de dades a joves estudiants de l'institut de construcció civil, en un procés de formació i generació de capacitats tècniques. L'EMGM treballa de manera coordinada amb la municipalitat de Pueblo Nuevo, durant el procés d'elaboració del cadastre urbà.

Actualment hi ha un projecte de cadastre finançat pel BM-Banc Mundial i executat per COFOPRI- Coordinadora de Formalización de la Propiedad Informal (organisme governamental) i la municipalitat, que està centrat sobretot en el component de capacitació. L'EMGM està articulant tasques i harmonitzant procediments amb l'equip d'aquest projecte, per treballar sense duplicar les accions i els resultats.

Pel que fa a l'activitat A1.3 l'equip operatiu està treballant amb dirigents i representants dels diferents barris o sectors del casc urbà de Pueblo Nuevo, a través de la realització de tallers de treball per a l'elaboració participativa del Pla d'Emergència i Reconstrucció de Pueblo Nuevo.

L'equip comenta que treballar el tema de la planificació de manera participativa està resultant molt complex i difícil, però alhora aquest treball amb Unitats de gestió ha permès incidir en la reconstrucció del teixit social en un context de crisi aguda arran del terratrèmol.

En relació a les actuacions que s'estan duent a terme al districte de Túpac Amaru Inca en el marc del projecte 1813, l'equip explica que les activitats A1.4 Formulació i gestió d'agendes de desenvolupament de les UAB-Unitats d'Acció Urbana i A1.5 Execució dels Mòduls de capacitació per a persones emprenedores i assistència tècnica, s'estan duent a terme sense problemes.

Posteriorment es va parlar del context en el que s'està executant el projecte 1813. En aquest sentit l'equip de Pueblo Nuevo planteja la dificultat de treballar amb el govern municipal en un context de crisi i en un moment polític caracteritzat per ser un any de *revocatòria* dels alcaldes.

La *revocatòria* és una disposició oficial que permet a la ciutadania revocar els alcaldes després d'un any de gestió. L'oposició ha aprofitat la situació de crisi per incentivar el descontent de la població contra la gestió municipal. L'alcalde actual va accedir al poder amb el 18,7% dels vots, seguit de Chinchá Si Puede (17,9%) i APRA (10,9%). En aquest sentit la legitimitat del lideratge està sent molt feble.

El termini per revocar l'alcalde electe acaba el proper 1 d'abril de 2008. En aquests moments hi ha cinc llistes amb signatures per revocar l'actual alcalde. Les signatures han de representar el 50% de la població amb dret a vot del districte.

En aquest context el treball amb el govern local està resultant molt complicat, i el complementen amb el treball amb líders i dirigents de les UGU com a vincle entre l'Estat i la societat civil organitzada i la concertació entre la societat civil i el govern local. El treball amb líders i dirigents també és complicat, ja que els han de transmetre la modalitat de treballar amb UGU- Unitats de Gestió Urbana, i que s'han escollit delegades o delegats per cada UGU que s'implicaran directament al procés de

Fons Català de Cooperació al Desenvolupament

---

formulació del Pla d'Emergència i Reconstrucció, i, posteriorment, a l'elaboració de les Agendes de Desenvolupament i el Pressupost Participatiu.

El treball del cadastre aporta dades i informació crucial per a l'operativització de les UGU- Unitats de Gestió Urbana.

En el context actual, el govern local solament té la competència de tramitar, les decisions es prenen a l'àmbit nacional. Aquesta situació comporta una gran feblesa institucional, en el marc de la qual s'han d'inserir les accions de la reconstrucció.

Abans del sisme la relació entre el govern local i la ciutadania era feble. Durant i després del sisme la tensió entre la municipalitat i la població ha crescut, a causa, sobre tot del paper que està jugant el govern nacional a través del FORSUR- Fondo para la Reconstrucción del Sur i el fet que la població no està rebent cap resposta dels òrgans de govern nacional, provincial i districte. La tensió està desplaçada cap el FORSUR i el govern nacional al situar-se el govern local com un actor damnificat, tot equiparant-se a la població afectada.

El FORSUR no és un espai operatiu, solament articula accions i formula perfils de projecte. Els ens operatius són els diferents ministeris del govern nacional. En aquest sentit és fonamental que el govern local compti amb un Pla de Reconstrucció Districte i una Agenda de Desenvolupament.

En el marc del projecte l'objectiu és enfortir la institució municipal i les capacitats de gestió de la municipalitat perquè pugui assumir el lideratge i la gestió operativa i financera del procés de reconstrucció del districte de Pueblo Nuevo.

Projecte 1813. SUPORT TÈCNIC A LES MUNICIPALITATS AFECTADES PEL TERRATRÈMOL DEL PERÚ
--

Túpac Amaru Inca, 15 de març de 2008

Reunió a l'alcaldia de Túpac Amaru Inca amb l'alcalde, la governadora districte i un grup de dones dirigents que estan participant en el projecte.

L'alcalde explica la situació actual al seu districte, caracteritzada per la recepció de població desplaçada provinent de Pisco, on un percentatge molt elevat de les terres s'ha considerat no aptes per viure-hi arran del sisme. El nombre de desplaçats és de més de 4.000 persones damnificades, que han passat a ser nous habitants del districte de Túpac Amaru Inca.

En aquests moments el govern local ha assignat terrenys per reubicar 1.100 famílies que han arribat de Pisco i que representen més de 4.000 nous habitants, amb la conseqüent pressió sobre els serveis bàsics (educació, salut, energia elèctrica, aigua, sanejament). Hi ha 1000 terrenys adjudicats i uns altres 1000 a punt de ser adjudicats. El govern local està garantint el sanejament bàsic, l'electrificació, l'aigua potable i l'educació.

Fons Català de Cooperació al Desenvolupament

Totes aquestes despeses no estaven considerades en el pressupost 2008 elaborat de forma participativa amb la població de Túpac Amaru abans del sisme. Això ha suposat un treball d'aliances i negociacions entre l'alcaldia i la població perquè participin amb ma d'obra i materials.

Després del sisme ho han hagut invasions de terrenys privats per part d'unes 1000 famílies que es varen quedar sense habitatges ni terres on reconstruir-los. En aquests moments l'alcaldia ja ha negociat amb els propietaris i s'ha regularitzat la situació d'aquestes famílies.

L'alcalde exposa la importància crucial de tenir un Pla d'Ordenament Territorial i un Cadastre actualitzat. El districte de Túpac Amaru Inca es va crear l'any 1986. El cadastre és de l'any 1993 i està molt desactualitzat.

Abans del sisme a Túpac Amaru Inca hi havia 4.700 habitatges, dels quals n'han col·lapsat un percentatge molt elevat.

El mapa de risc elaborat per les NNUU- Nacions Unides determina que hi ha zones de risc, no aptes per viure-hi, al municipi, on en aquests moments hi viu una part significativa de la població. El document recomana desplaçar la població que està assentada en aquestes zones de risc, però en aquests moments la població no es vol moure.

L'alcalde planteja que l'informe de NNUU ha de ser oficialitzat per poder emetre certificats i negar els permisos de construcció que no siguin pertinents.

Túpac Amaru va ser el segon districte més afectat pel sisme després de Pisco. El sector de Casay va quedar totalment col·lapsat. La presència d'organismes nacionals i internacionals al territori és important i l'alcaldia està fent un esforç de coordinació a l'àmbit local.

Entre els organismes que varen intervenir en la fase d'urgència i que ja s'han retirat hi ha UNICEF, Oxfam internacional i NNUU. Les tasques de reconstrucció estan sent assumides per entitats com Caritas, Creu Roja Bèlgica, Diputació de Sevilla, Cooperació oficial del Japó, EMGM -Fons Català.

Després de la reunió es fa un recorregut per tot el districte i les zones on estan ubicats els nous assentaments de població desplaçada de Pisco.

Es comenta que hi ha tensió entre la població originària i els nou vinguts de Pisco. Els primers estan organitzats des de la dècada dels 70 i 80 quan es va fundar el districte (1986). La població de Pisco es dedicava principalment al turisme i ara afronten el canvi de lloc de viure i el canvi d'activitat productiva. És una població amb una tradició menys organitzativa i participativa, la qual cosa provoca tensions entre el model comunitari i el model urbà més individualista.

A la tarda vàrem visitar algunes de les experiències del projecte 1813 en aquest districte, vinculades a l'objectiu específic OE2 Promoure i donar suport a activitats econòmiques viables que articulin les iniciatives dels joves i les dones damnificats pel sisme i al resultat R3, en base al qual el projecte aconsegueix que s'implementin

Fons Català de Cooperació al Desenvolupament

activitats econòmiques viables per part de població emprenedora. Visitem una iniciativa de producció de sabates i altres productes de pell.

Les persones beneficiàries estan rebent capacitació adequada a l'activitat econòmica seleccionada. Actualment són 30 dones que s'estan capacitant en la producció de motxilles i carteres de cuir.

Pel que fa a la coordinació amb altres organismes, s'ha aconseguit concertar un suport concretat amb la donació d'equipaments (màquines per cosir pell) per part de "Desolindeho", una ONG de l'Estat Espanyol.

Observacions

El mapa de damnificats coincideix amb el mapa de pobresa. Els barris més empobrits han estat els més afectats.

Es detecta una focalització de l'ajut internacional en determinades zones del districte municipal. S'observa que les intervencions prèvies han estat realitzades durant la fase de contingència o primera emergència. Hi ha tendes de campanya, tendals provisionals, habitacles de cartró i de fusta reciclada, de canya, i d'altres materials recollits a les runes.

A set mesos del sisme no s'observa cap intervenció de sortida de la crisi, a excepció del treball del cadastre, el qual és intangible i no genera confiança entre la població damnificada.

Es detecta un estancament en el *continuum* emergència-rehabilitació-desenvolupament. La majoria d'ONG humanitàries ja s'han retirat del territori sense haver planificat una sortida de crisi (De les 10 ONG que varen arribar a Pueblo Nuevo, solament en queden quatre). El FORSUR no està intervenint a la zona. No s'observa cap acció de reconstrucció ni a mitjana ni a gran escala. Els bonus del govern s'estan pagant molt lentament a causa del procés de verificació que s'ha complicat al haver-se destruït l'edifici de l'ajuntament.

El programa "Techo Propio" no està avançant ja que per rebre l'ajut cal tenir el títol de propietat de l'habitatge i el 70% de la població no té el títol regularitzat ni de l'habitatge ni del terreny.

El projecte 1813 té un component de generació de capacitats i de reconstrucció del teixit social. Cal valorar si en una situació de crisi aguda no caldria articular aquestes accions a accions de reconstrucció física per pal·liar el sentiment de frustració de la població damnificada.

L'alcaldia distrital de Pueblo Nuevo també ha estat damnificada, però no rep cap suport de part de cap donant. Aquest fet s'agreuja en el sentit que l'alcaldia se li ha transferit la competència de verificar la donació dels bonus de 6.000 Nuevos Soles (\$US 2000 aprox.), així com la distribució d'aliments destinats a la població damnificada. Aquestes tasques les ha de complementar amb la tasca de governar i executar el pressupost 2008. El col·lapse de l'edifici de l'alcaldia complica molt la realització d'aquestes tasques, ja que estan treballant en molts espais de manera provisional, per poder continuar funcionant. La feina que es realitza des del poder local és molt complexa i es

Fons Català de Cooperació al Desenvolupament

realitza en un context caracteritzat pel desgast dels treballadors-es municipals i el desgast de la població que no pot ser atesa com abans del sisme.

Es detecta una relació molt feble entre el govern local (solament es parla de la figura de l'alcalde) i la societat civil. La relació feble, ja existent abans del sisme, es va transformar en una relació tensa, ja que la població no ha obtingut cap resposta institucional de part de l'Estat (diferents àmbits de govern: nacional, provincial, districtal).

Al districte de Tupac Amaru Inca, s'observa un govern local més enfortit que està treballant per a restablir els vincles amb la població, fent front als problemes derivats de l'arribada massiva de població damnificada provinent de Pisco i la conseqüent situació de conflicte entre les autoritats municipals i la població nouvinguda, així com entre aquesta i la població originària del districte.

En el moment de la visita al terreny la tensió s'havia desplaçat del govern local al FORSUR i al Govern nacional, al situar-se el govern local com un damnificat més igualant-se a la població afectada.

PROJECTE 1825. REHABILITACIÓ D'HABITATGES A LA COMUNITAT D'INDIO TACAMANI

Juliaca i Indio Tacamani, 26-27 març i Lima, 2 d'abril

Reunió a Juliaca amb Dionicio Coanqui representant del grup de beneficiaris de la comunitat d'Indio Tacamani, per preparar la visita de demà a la comunitat.

Visita a la comunitat d'Indio Tacamani per fer el seguiment del projecte 1825. Es pren contacte amb el grup de beneficiàries i beneficiaris i es fa un recorregut per la zona on s'està intervenint. Visitem els habitatges malmesos i parlem amb algunes de les persones afectades.

També visitem les *chacras* (finques) que han estat greument afectades per les gelades i les pluges de març i febrer. En aquests moments la situació és crítica perquè s'ha perdut la collita de patata i d'ordi.

Pel que fa al projecte de rehabilitació d'habitatges, les obres varen iniciar aquesta setmana. La població beneficiària directa és de 21 famílies. Fem un recorregut per la comunitat que permet observar l'estat dels habitatges.

Posteriorment participem en una reunió comunitària en la qual es programa de manera participativa el calendari d'execució:

Dates	Activitat
26 març-15 maig	Inici de les obres: producció d'adobe i procés de assecament
15 maig	Adobes enllestits
15 maig-15 juny	Construcció del clos o tanca de l'habitatge
15 juny	Adquisició de la fusta. Inici del sostre. Trasllat de materials.

Fons Català de Cooperació al Desenvolupament

El mes de juny és època de fred i el clima pot afectar les activitats, ja que pot nevar o gelar). La instal·lació del sostre es farà col·lectivament, a través del sistema d'ajut mutu, i es realitzarà a partir de les següents activitats:

- Reunió de les beneficiàries i beneficiaris per organitzar la logística (15 juny)
- Lliurament del material per a la construcció dels sostres (21 juny)
- Inici de la instal·lació de sostres (22 juny)
- Finalització dels sostres (30 juny)

La reunió es va desenvolupar en quechua i en castellà. En el marc de la reunió s'informa que hi ha 11 famílies que no varen ser considerades com a beneficiàries, malgrat estar afectades.

Quadre de sol·licitants de suport per a la rehabilitació dels seus habitatges

1	Sabino Zapana Pacori
2	Beltrán Zapana Pacori
3	Victoria Pacori de Zapana
4	Julia Pacori de Zanga
5	Victoria Coanqui Quispe
6	Reyna Zanga Pacori
7	Roman Quispe Quispe
8	Luz Marline Coanqui Quispe
9	William Quispe Zela
10	Sabina Zela Pacori
11	Rufina Coanqui de Quispe

S'acorda que la comunitat presentarà una proposta a la ONG Mediterrània, que és la seva contrapart catalana, per poder considerar la possibilitat d'ampliar el projecte amb els recursos recaptats en el marc de l'emergència i poder ampliar la cobertura del projecte.

2- Valorar i Identificar possibles línies de treball prioritari a la zona en el marc del *continuum* emergència- reconstrucció- desenvolupament.

CONSTRUCCIÓ DE L'EDIFICI DE L'AJUNTAMENT DE PUEBLO NUEVO

L'edifici de l'ajuntament de Pueblo Nuevo està greument afectat pel terratrèmol. El col·lapse de l'edifici ha obligat a traslladar les oficines municipals a llocs improvisats, i amb condicions precàries. En aquests moments la dispersió i l'estat provisional de les oficines d'atenció municipal dificulten el procés de governar i donar atenció a la ciutadania en el sentit de no aturar les activitats programades abans del sisme i donar resposta a les demandes de la població en un context de crisi.

Fons Català de Cooperació al Desenvolupament

En aquesta situació, no es pot implementar un sistema informàtic, no es pot ordenar un sistema d'atenció al públic i els documents i materials es troben desordenats i desats de qualsevol manera en espais inadequats.

L'alcalde de Pueblo Nuevo explica que s'ha fet una avaluació tècnica de l'ajuntament en el marc de la qual es recomana la demolició de tot l'edifici. L'alcalde justifica la importància de començar les obres de demolició i la construcció del nou edifici de l'ajuntament.

L'Alcaldia té el pressupost 2007 aprovat i el de 2008 no s'ha ampliat, per la qual cosa no pot assumir la reconstrucció. Han decidit fer una suma d'aportacions: iniciativa privada (ciment), altres fonts de finançament extern per cobrir les altres partides.

S'acorda que prepararan un perfil de projecte de reconstrucció de l'ajuntament. El sistema serà la suma d'aportacions, ja que segurament l'import serà molt elevat per poder-lo assumir un sol donant. La iniciativa privada està d'acord en aportar el ciment.

Del projecte 1806. Campanya d'Emergència. Resposta als efectes del terratrèmol al Perú: fase de reconstrucció encara hi ha pendents de traspasar recursos. La construcció de l'edifici de l'ajuntament podria ser un dels destins d'aquests recursos d'emergència.

DONAR SUPORT A LA OPERATIVITZACIÓ DE LES INICIATIVES DE PRODUCCIÓ DE MOTXILLES I CARTERES DE CUIR EN EL MARC DEL PROJECTE 1813 A TÚPAC AMARU INCA

Es proposa donar suport a la continuïtat projecte 1813 en relació amb l'OE2. Objectiu Específic 2 sobre promoure i donar suport a activitats econòmiques viables que articulin les iniciatives dels joves i les dones damnificats pel sisme i al resultat R3, en base al qual el projecte aconsegueix que s'implementin activitats econòmiques viables per part de població emprenedora.

La proposta es dissenyar una segona fase d'enfortiment de les millors iniciatives econòmiques identificades durant la primera fase de capacitació i adquisició d'habilitats per al treball del cuir al grup de 30 beneficiàries de Túpac Amaru Inca.

3 Fer el seguiment de projectes de desenvolupament aprovats i finançats a través del Fons Català.

1325. PROJECTE 'VILLA VERDE' - SISTEMA DE CONDUCCIÓ D'AIGÜES TRACTADES PER AL REG D'ÀREES VERDES

Villa El Salvador, 12 de març de 2008

Ens traslladem de Lima a Villa El Salvador per realitzar una visita de seguiment al projecte 1325. PROJECTE 'VILLA VERDE' - SISTEMA DE CONDUCCIÓ D'AIGÜES TRACTADES PER AL REG D'ÀREES VERDES. La visita contempla una reunió de treball a la seu de la Municipalidad de Villa El Salvador amb l'equip municipal responsable de l'execució del projecte: Jack Ordóñez, responsable de projectes, Javier Bueno, gerent municipal i Janette Huaynnay, Subgerència de Sanejament Ambiental

La reunió de treball es complementada amb una visita *in situ* de les intervencions dutes a terme en el marc del projecte corresponents a les Fases 2- Consolidació i Fase 3- Sostenibilitat del projecte

Visito el sortidor d'aigua, la casa d'impulsió d'aigua residual tractada a l'òval de l'Av. Mariategui i Pastor Sevilla a Villa El Salvador. Visito els tres nivells de la caseta: la bomba, els de control i els sortidors on s'abasteixen els camions cisterna. El responsable ens explica que l'aigua ve de la planta de tractament d'aigües negres Huáscar, administrada per SEDAPAL del Govern nacional.

Posteriorment, realitzem una visita a quatre Comitès de Medi Ambient vinculats a la Municipalidad de Villa El Salvador i el projecte Villa Verde:

1. Comité Los Jazmines
2. Red del Adulto Mayor "Horizontes de Villa"
3. Ecored
4. Red Amiental: treballa amb el programa *Bono Verde* a través dels recicladors.

El personal de l'equip explica que hi ha 129 Comitès Ambientals (veïnals i escolars):

- Nou comitès de programa selectiu de residus sòlids inorgànics, *Bono Verde*. Inserció de drapaires.
- 111 comitès d'ús d'àrees verdes, biohorts (horts orgànics), cria d'espècies menors, viviers.

Els Comitès estan integrats per Juntes de Veïns i estan registrats a la Municipalitat.

La distribució territorial de Villa El Salvador és la següent:

- 1 unitat familiar: 1 *lote*
- 1 *manzana*: 24 *lotes*
- 1 grup residencial: 16 *manzanas*
- 1 parc central: 1 sector (10 sectors, de 24 a 30 grups)

Observo que el projecte avança sense problemes significatius. Les accions del projecte estan planificades per mòduls. Els tècnics expliquen que el pagament realitzat el 08/02/08 per valor de 27.272,72 € encara estan pendents d'executar i corresponen al mòdul tres.

Els tècnics expliquen que l'import sol·licitat per executar el mòdul tres varen ser 63.119,01 \$USD, dels quals es varen aprovar 27.272,72 € (rebuts el febrer 2008). Comenten que sol·licitaran a l'ajuntament de Santa Coloma de Gramenet una ampliació per cobrir la diferència i poder executar tot el mòdul.

M'informen que en aquests moments estan preparant el segon informe de seguiment narratiu i financer.

1391. ESCUELA DE GOBERNABILIDAD PER AL SUD ANDÍ PERUÀ i 1716. ESCUELA DE GOBERNABILIDAD A COMUNITATS RURALS DEL SUD ANDÍ PERUÀ

Cusco, 18 març de 2008

Reunió a la seu de la contrapart local Centro Guamán Poma de Ayala, amb l'equip de la Escuela de Gobernabilidad.

S'inicia la reunió amb la presentació institucional de l'entitat local, on s'explica la trajectòria municipalista de l'entitat des de fa 30 anys i els eixos d'intervenció centrats sobretot en promoure les capacitats de les autoritats i funcionaris locals per al desenvolupament i enfortiment de la institucionalitat, com a estratègia principal de l'*Escuela de Gobernabilidad*, a partir de:

- Formació i capacitació en gestió municipal
- Transferència d'eines de gestió
- Espais municipals de desenvolupament institucional
- Suport a mancomunitats de municipalitats
- Assistència tècnica
- Suport a iniciatives de desenvolupament local

El Centre Guamán Poma de Ayala juga un rol de promotor i facilitador dels processos de desenvolupament a l'àmbit municipal.

A l'àmbit de formació i capacitació en gestió municipal, l'Escuela de Gobernabilidad ha conformat una proposta modular en gestió i gerència pública local, i un seguit de diplomats formals que compten amb la participació de la Universitat Catòlica Sedes Sapientiae, com és el diplomant en gerència pública moderna amb menció en recursos humans i sistema de personal. També es desenvolupen tallers com el de Sistema de planificació local, pressupost participatiu i rendició de comptes.

L'entitat local ha articulat el seu pla d'acció a un sistema de pasantías i cooperació directa amb municipis del Nord, posant èmfasi en l'objectiu més ampli d'intercanvi d'experiències, encontre entre homòlegs, interessos comuns, etc.

Fons Català de Cooperació al Desenvolupament

A l'àmbit de suport a les mancomunitats es treballa des de l'enfocament de vertebració d'agermanaments Nord-Sud per la via cooperació. Aquest és el cas del procés d'agermanament entre les mancomunitats del Valle de los Pedroches de Córdoba i la Asociación de Municipalidades para la Concertación Interdistrital de Desarrollo del Valle Sur del Cusco (CID-Valle Sur) que visitarem demà.

En aquest marc s'està treballant en el procés d'implementació del Pla Estratègic i Sostenible, a partir dels eixos de economia, societat i cultura i l'eix físic ambiental.

La Escuela de Gobernabilidad s'insereix en les diferents etapes i conjuntures sociopolítiques i econòmiques on està immersa. El pressupost gestionat pels ajuntaments ha augmentat els darrers anys, sobretot per les operacions d'exportació de minerals (*canon minero*) i de gas (*canon gasífero*), que ha suposat un increment dels recursos que es transfereixen del govern nacional cap als governs locals i regionals. La situació, però no ha millorat ja que els ens locals i regionals no han pogut executar els pressupostos, atesa la feblesa institucional en gerència de projectes i la manca d'eines de planificació com els plans estratègics de desenvolupament local i regional.

El procés de descentralització és més fort als municipis que a les regions. El procés municipalista és més fort que la regionalització.

Pel que fa a l'eix de desenvolupament econòmic local, en el marc de la Nova Llei orgànica de Municipis de l'any 2003, s'ha incrementat la participació dels governs locals en l'àmbit econòmic i empresarial productiu dins dels seus territoris.

En l'àmbit local, no hi havia eines ni capacitats en gestió municipal. Des de Guaman Poma de Ayala s'està treballant en formar quadres municipals per fer front a la competència de promoció econòmica contemplada en la nova llei orgànica de Municipis de l'any 2003.

Els actors són els funcionaris municipals i empresaris locals en una articulació en els àmbits públic i privat. Des de Guaman Poma es promou la filosofia de transcendir la visió purament empresarial per incorporar un tercer actor representat pels beneficiaris, per tal de valorar l'impacte real de la capitalització i la retenció d'excedents als tres àmbits o nivells d'actors: el govern municipal, l'empresa provada i la població beneficiària.

El projecte 1716 és la continuïtat del projecte 1391, i té com objectiu principal contribuir a la consolidació de la institucionalitat municipal promotora de les capacitats locals i el desenvolupament a escala humana, a través d'enfortir el rol de les institucions municipals del municipis del Sud andí peruà com a promotores del desenvolupament articulades a la gestió participativa territorial i de prestació de serveis.

Amb l'execució del projecte, l'entitat vol aconseguir millorar les capacitats tècniques i polítiques de les autoritats i funcionaris municipals, així com de la societat civil, en temes de gestió local; desenvolupar una institució municipal estructurada a partir de la gerència i la transferència de coneixements i habilitats en govern municipal.

En el marc de les visites sobre terreny que farem demà visitarem municipis que estan implicats com a beneficiaris directes del projecte 1716.

En el marc de la reunió definim l'agenda per al seguiment *in situ* d'algunes de les accions que s'estan desenvolupant en el marc d'aquests projectes.

Cusco, 18 de març de 2008

Reunió amb els alumnes del diplomats de ciutadania, democràcia i gerència pública moderna, exalumnes d'altres diplomats impartits en el marc del projecte 1391 i 1716 que ja estan finalitzats (Inversió Pública) i els tutors acadèmics dels treballs finals.

Durant la reunió es parla a profunditat sobre la pràctica, sobre la manera d'aterrar i d'usar els coneixements adquirits a les activitats professionals dels alumnes, dels quals una majoria treballen com a funcionaris o tècnics municipals o regionals o són autoritats electes.

Entre els alumnes i exalumnes presents a la reunió n'havia un nombre significatiu que estaven treballant a municipis del sud andí com a tècnics o funcionaris municipals, també al SNIP-Sistema Nacional de Inversión Pública, o a les OPI-Oficinas de Programación de Inversiones.

Els alumnes i exalumnes manifestaven que la informació que estaven rebent o havien rebut era molt útil pel seu treball professional, i valoraven el fet de contextualitzar els continguts teòrics dels diplomats amb la cultura política i l'anàlisi de conjuntures sociopolítiques.

Parlaven dels diplomats com un espai de reflexió col·lectiva i d'adquisició d'eines conceptuals. La matrícula és molt heterogènia, però la majoria d'alumnes i exalumnes estan treballant a l'àmbit municipal.

La percepció del grau de satisfacció respecte als diplomats, impartits en el marc del projecte, de part del alumnat i dels exalumnes és molt bona.

El dia 19 de març sortim al terreny per visitar diferents municipis implicats directament coma beneficiaris dels projectes 1391 i 1716.

Urcos

Visitem el municipi d'Urcos per participar a una reunió a la seu de la municipalitat provincial de **Quispicanchi** amb el Tinent alcalde, tres regidors, el secretari tècnic municipal, el gerent de la municipalitat i el tècnic municipal de desenvolupament econòmic.

Quispicanchi és la seu d'una mancomunitat de municipis anomenada AMPROQ-Asociación de Municipalidades de la Provincia de Quispicanchi, integrada per 12 municipis.

Tant les autoritats electes com els tècnics municipals han fet alguns dels diplomats impartits per Guamán Poma en el marc del projecte. També han fet pasantías a Andalusia, València i Múrcia.

Fons Català de Cooperació al Desenvolupament

La municipalitat de Quispicanchi ha creat i ha posat en marxa una oficina de desenvolupament econòmic i social d'àmbit municipal.

El treball actual està centrat en l'enfortiment institucional de la AMPROQ a partir de la Llei governamental de febrer de 2007 que promou la creació de mancomunitats.

Les autoritats plantegen un pacte de desenvolupament econòmic des d'una visió local, involucrant cadascun dels municipis que pertanyen a la província de Quispicanchi. Estan treballant el PDI- Pla de Desenvolupament Institucional com instrument tècnic i polític.

El Consell municipal també està rebent l'assessoria del Centre Guaman Poma. En aquests moments porten 1 any i tres mesos governant. Comenten que Guaman Poma és un aliat del consell municipal en el procés d'integració dels 12 municipis de la província de Quispicanchi i convertir-se en un referent a l'àmbit regional. La Província abraça territoris molt heterogenis en recursos y pisos ecològics: la muntanya (els Andes) i la *ceja* de selva (Amazonia).

Huaro

Visitem el municipi de Huaro de la Província de Quispicanchi. Ens reunim amb l'alcalde municipal. En aquest municipi Guamán Poma en el marc del projecte està acompanyant el procés de formulació del pressupost participatiu, la participació ciutadana i els diplomats destinats a tècnics i autoritats municipals electes de Huaro.

En aquests moments, i en el marc del projecte, s'està acompanyant el PDI- Pla de Desenvolupament Institucional del municipi de Huaro, el balanç i la memòria de gestió, la preparació de l'audiència pública de rendició de comptes i el PDC.

Oropesa

Reunió a la seu de l'alcaldia municipal d'Oropesa amb l'alcalde, dos regidors i el promotor de desenvolupament econòmic.

Les autoritats expliquen que han signat un conveni de col·laboració entre Guamán Poma i la Municipalitat d'Oropesa, per acompanyar l'àrea de desenvolupament econòmic. Expliquen que també estan treballant a tres bandes amb els empresaris gastronòmics presents al territori, sobretot pel que fa a la promoció de la cria i consum de carn de *cuyo*.

Estan treballant en establiment de sistemes de rec a les comunitats de l'àrea rural del municipi. També estan duent a terme cursos de capacitació destinats al personal de la municipalitat i en el sector del turisme s'està realitzant un diagnòstic sobre turisme ecològic i místic a Huasao. També s'està acompanyant el procés de pressupost participatiu i en l'eix de desenvolupament econòmic s'estan identificant projectes productius: rec, cria de *cuyos*, artesanía i promoció de festivals.

El municipi és seu de la Mancomunitat AMPROQ i participa a diversos espais intermunicipals:

Fons Català de Cooperació al Desenvolupament

CID Valle Sur- Consejo Interdistrital de Desarrollo del Sur del Valle, integrat per alcaldes de 5 districtes: Lucre, Oropesa, Saylla, San Jerónimo y San Sebastián.

COTI: Turisme i gastronomia i Agropecuària

Santiago

Reunió a la seu de l'alcaldia municipal de Santiago amb un regidor, el gerent municipal, el gerent de desenvolupament social, àrea desenvolupament econòmic, gerent de planificació i pressupost, àrea de sanejament i gerent d'infraestructura i altres treballadors del municipi conformant un total de 12 persones de l'alcaldia.

En aquests moments estan treballant en el PDI 2007-2010 amb l'acompanyament de Guaman Poma en el marc del projecte. Des del govern municipal es planteja l'interès en realitzar el cadastre del municipi de Santiago.

La gerència de desenvolupament social / Unitat de Participació Ciutadana, va presentar els mecanismes de participació ciutadana al districte de Santiago. Varen presentar els Comitès de Desenvolupament Districtal (CDD) com a instància on es prenen decisions.

PROPOSTES PRELIMINARS

- Establir una aliança entre el Fons Català (com a integrant de la Confederació de Fons) per treballar en el marc del programa MUNICIPIA (any 2008-2009), per poder donar continuïtat al projecte de consolidació i enfortiment de xarxes de municipis, en el marc de la AMPROQ- Asociación de Municipalidades de la Provincia de Quispicanchi.
- Valorar la possibilitat d'establir una aliança estratègica entre el Fons Català i el centre Guaman Poma de Ayala, en el camp de la cooperació directa i de pasantías a Catalunya en el marc del projecte de formació de càrrecs electes executat per l'Escuela de Gobernabilidad, posant èmfasi en el tema de la promoció econòmica.

1393. PROMOCIÓ I DESENVOLUPAMENT INTEGRAL PER A LA POBLACIÓ DE SAN GABÁN I LES EVES COMUNITATS
--

Juliaca i Macusani 24, 25 i 26 de març

Reunió a la Casa de Joves de Juliaca amb Luís Humberto Bejar responsable del projecte i president de l'entitat local *Musuq Illary*, acompanyat del responsable disciplinari de la Casa de Joves per parlar de les iniciatives de Cases de joves des d'una visió de xarxa.

La Casa on es dur a terme la reunió s'ha construït amb el suport de diferents ajuntaments catalans, entre els quals hi ha La Roca del Vallès i Tortosa, així com la participació de la societat civil del Nord organitzada en associacions.

Fons Català de Cooperació al Desenvolupament

Ferm un recorregut per l'edifici i observem la qualitat, en quant a materials i disseny apropiat al clima, en que s'ha construït l'obra física. Es fa un reportatge fotogràfic. Participem en un intercanvi amb un grup de nois que viuen a la Casa de Joves i dinem amb ells.

La visió de xarxa va néixer l'any 2007 amb la idea de coordinar esforços i objectius, abans de la finalització del projecte trianual presentat per l'Associació d'Amics del Bisbe Joan Godayol i l'entitat local *Musuq Illary*.

Actualment hi ha dues cases actives:

- 1- Casa de Joves de Juliaca (joves que estan estudiant educació superior i batxillerat.
- 2- Casa de joves de Ollachea (joves que estan estudiant educació secundària)

A partir de la proposta del bisbe Godayol de construir una casa de joves per a noies, s'ha dissenyat un projecte basat en la modalitat de microempresa solidària que vinculi la Casa de les noies a dos projectes productius: un taller de costura semiindustrial i un negoci de lloguer d'un local per a celebrar matrimonis. Les alumnes d'educació superior seran les responsables de portar les empreses socials i revertir els excedents en el manteniment de la Casa.

Ens expliquen el context actual a la zona, caracteritzat pel conflicte entre la curia eclesiàstica representada pels Bisbes i les comunitats de creients que queden fora del paraigües de l'IPA-Instituto de Pastoral Andina, coordinat pels bisbes de l'extrema dreta.

Davant aquesta situació, s'ha creat com a referent una organització alternativa denominada "Isaías" que està sent coordinada per laics i que té com a una de les funcions operatives la gestió de projectes de desenvolupament.

El projecte 1393 està referit a la casa de joves localitzada al districte d'Ollachea. Ens expliquen que la Casa d'Ollachea ja està operativa i que durant la visita sobre terreny programada es podran observar els avenços.

El projecte d'Ollachea tenia previst iniciar a mitjans de l'any 2005 i finalitzar a mitjans de l'any 2008. La construcció de l'obra física va començar l'agost-setembre de 2006 en el marc de la nova associació civil Musuq Illary.

La Casa de Joves es va obrir a principis de l'any 2008 amb una matrícula de 17 nois de secundària que venen de diferents comunitats de la zona. Cada estudiant fa una aportació de 30 soles al mes.

El dia 25 iniciem viatge cap a Ollachea amb Edmer Mamani, membre fundador de Musuq Illary i responsable de la Casa de Joves localitzada en aquest territori.

Lamentablement a causa d'una greu esllavissada a la carretera transamazònica que s'està construint i que concedeix amb la pista que va de Macusani a Ollachea, el pas cap a Ollachea i Puerto Maldonado es va tancar i no vàrem poder continuar el camí cap a Ollachea. Es varen fer diferents propostes i intents per poder arribar a Ollachea fent a

Fons Català de Cooperació al Desenvolupament

---

peu la part de muntanya que s'havia esllavissat però el personal tècnic responsable de les obres no ho va recomanar.

Vàrem haver de fer nit a Macusani i l'endemà el personal del Fons va haver de tornar en bus a Juliaca per poder seguir amb l'agenda de visites de seguiment de projectes a l'altiplà. L'endemà dia 26 el pas va continuar tancat.

Arequipa, 28 de març

Reunió amb Luís Humberto Bejar responsable del projecte i president de l'entitat local *Musuq Illary*, per fer el seguiment d'avenç financer. En aquest marc, es varen puntejar cadascun dels justificants de l'informe econòmic preparat per Musuq Illary. Es va observar que no hi havia cap problema d'avenç financer i que les despeses s'estaven aplicant al projecte tal com estava planificat.

Vàrem recollir les fotocòpies dels comprovants de despesa per lliurar-les a l'Associació dels Amics del Bisbe Godayol a Mataró.

ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES

<p>5 Participació en el Taller-Seminari Cultura y desarrollo, integración regional y relaciones América Latina-UE: una mirada desde lo local, organizada per l'Escuela Mayor de Gestión Municipal (11-13 març 2008).</p>

Lima, 11 i 13 març

En el marc de l'Activitat Complementària 5, es va participar en el taller-seminari Cultura y desarrollo, integración regional y relaciones América Latina-UE: una mirada desde lo local, organitzat per l'Escuela Mayor de Gestión Municipal els dies 11 i 13 de març de 2008 a Lima.

El dia 11 es va parlar sobre "Desenvolupament local i globalització. Propostes per a una Agenda al Perú"

El dia 13 em vaig integrar a la Taula 1: Lucha contra la pobreza, democracia, desarrollo local y cooperación descentralizada.

6 Acompanyar el procés d'identificació i formulació d'un projecte de reconstrucció en el marc de l'emergència pel terratrèmol, a sol·licitud de l'Associació de veïns de Tres Torres de Granollers, l'Asociación Salón Perú i l'Asociación Centro Peruano de Barcelona, i el Cònsol del Perú a Barcelona (Enfocament Acció Humanitària i Codesenvolupament).

Pueblo Nuevo, 14 març 2008

Arran de les gestions realitzades amb el suport de la Escuela Mayor de Gestión Municipal, aconseguim contactar amb l'alcalde provincial de Castrovirreyna, amb qui concertem una trobada al departament d'Ica el dia 14 de març.

Ens trobem amb l'alcalde provincial a Pueblo Nuevo a Pueblo Nuevo. Després d'un breu intercanvi d'impressions i de presentar la constància del Cònsol, ens convida a participar a una reunió d'alcaldes de la província de Castrovirreyna la qual va tenir lloc a la capçalera municipal de Pueblo Nuevo, a invitació de l'alcalde provincial de Castrovirreyna, convocada arran de l'emergència generada pel terratrèmol del 15 d'agost i les inundacions que estan afectant actualment el departament de Huancavelica.

Expliquem a l'Assemblea d'alcaldes els motius de la nostra visita i el perquè estem cercant l'alcalde del districte de Mollepampa. Expliquem el procés endegat a Barcelona amb les associacions de peruans que ha recaptat recursos econòmics que volen destinar a la reconstrucció de Perú, específicament per a la reconstrucció del IE primari de la comunitat de Villico, districte de Mollepampa, província de Huancavelica.

Aclarim la voluntat de l'Associació de veïns de Tres Torres de Granollers, l'Asociación Salón Perú i l'Asociación Centro Peruano de Barcelona per destinar els diners que varen recaptar de forma solidària entre la població peruana que viu a Catalunya, a Villico. Llegim a l'assemblea la constància preparada pel Cònsol General del Perú a Barcelona.

Entre els alcaldes presents hi ha Marcos Yáñez Mejía, alcalde de Mollepampa, districte al qual pertany Villico, la comunitat on està ubicada l'escola primària destruïda. L'alcalde ha arribat acompanyat de Edwin Revatta Matos, director de l'escola secundària de Villico. Els hi lliuro la constància del cònsol i establim una reunió de treball per demà a la tarda a la seu de l'Escuela Mayor de Gestión Municipal a Pueblo Nuevo.

Ambdós es mostren molt sorpresos i molt agraïts per la informació que reben sobre la voluntat dels seus *paisanos* de fer arribar aquests diners recaptats a Catalunya en benefici de la població damnificada de seu municipi.

Pueblo Nuevo, 15 març 2008

Reunió amb Marcos Yáñez Mejía, alcalde de Mollepampa. Ens explica la situació actual al municipi. Els danys provocats pel terratrèmol del 15 d'agost han estat greus i han

Fons Català de Cooperació al Desenvolupament

afectat a tots el sectors. El municipi i les autoritats provincials i estatals han prioritzat el sector educació per donar resposta a l'escolarització dels estudiants que no poden assistir a classes perquè no hi ha escoles prou segures ni aptes per rebre l'alumnat el curs escolar 2008-2009 que està just començant.

A l'annex de Villico, hi ha tres nivells d'educació: Una escola inicial o pre-escolar una escola primària i una escola secundària.

Tota la infraestructura educativa ha estat afectada pel terratrèmol. La definició de les accions en el sector educatiu es fa a través de la OPI-Oficina de Programación de Inversiones (àmbit local i regional) i l'OINFE-Oficina de Infraestructura Educativa, que depèn del Ministeri d'Educació (MINEDU).

Actualment hi ha diverses entitats que estan treballant a la zona en el procés de reconstrucció de les escoles malmeses:

- FORSUR – Fondo para la reconstrucción del Sur
- FONCODES – Fondo de Compensación y Desarrollo Social
- EDUCA (ONG dirigida per una exministra d'educació)

La reconstrucció de les escoles de Villico està sent executada en el marc d'un conveni entre les autoritats locals i l'OPI regional d'Huancavelica:

ESCOLA- nivell	ENTITAT	IMPORT
INICIAL (2 aules)	FONCODES	156.000 soles
PRIMÀRIA (2 aules)	EDUCA	168.000 soles
SECUNDÀRIA (3 aules)	FORSUR	224.000 soles

Els pressupostos per obres d'infraestructura educativa estan regulats pel MINEDU-OINFE. En aquest sentit l'expedient tècnic de les obres executades per qualsevol de les entitats ha de considerar un import de 84.000 soles (aprox. 21.000 €) per aula construïda.

En el marc de la reunió gravem en vídeo una part de l'entrevista per tal que els peruans de Catalunya implicats en aquesta iniciativa, puguin conèixer la seva contrapart peruana.

Acordem mantenir el contacte a través de l'Escuela Mayor de Gestión Municipal, i ens passen les seves dades actualitzades:

Marcos Yáñez Mejía, alcalde de Mollepampa	Telèfon fix a Mollepampa: 067-812612 Celular: (056) 9924426 Telèfon fix a Villico: 067-816837 (de 6 a 8 am i de les 4 pm en endavant)
---	---

Fons Català de Cooperació al Desenvolupament

Un cop finalitzada aquesta reunió, n'iniciem una altra amb Edwin Revatta Matos, director de l'escola secundària "Javier Pérez de Cuellar" de Villico, que ens explica de forma més detallada aspectes relacionats amb les obres de reconstrucció de les infraestructures educatives danyades localitzades a Villico.

El professor ens explica que la reconstrucció de les dues aules de l'escola primària s'ha concertat amb EDUCA a través d'un conveni d'execució signat entre les autoritats locals i aquesta ONG. En aquest conveni s'explicita el compromís d'aportació de ma d'obra no qualificada per part de la població damnificada de Villico.

En aquest moment EDUCA ha paralitzat les obres constructives argumentant que la població ha incomplet els termes del conveni en el sentit que la població de Villico no està aportant ma d'obra no qualificada.

Edwin Revatta explica que EDUCA està sol·licitant el suport de la població en un moment crític, on els treballs de reconstrucció s'han ajuntat amb els treballs de la *chacra* (el tros) i el treball comunitari (dies comunitaris assignats per la comunitat) i la necessitat urgent dels caps de família de cercar ingressos econòmics que els permeti tirar endavant les seves famílies. En aquest sentit els camperols han hagut de deixar de treballar en les obres de reconstrucció per anar a cercar feina de jornalers agrícoles.

La ma d'obra no qualificada es dedica a l'anivellament del terreny on es construiran les dues aules i el transport de materials. La cantera d'on s'extrau el material està localitzada a 14 km del lloc on s'ubicarà l'escola. Dels 14 km solament 11 km són de fàcil accés. Així, les persones (pares de família, alumnes, mestres...) han de portar la càrrega sobre les espatlles durant un trajecte de tres km.

La coordinació interna de les obres de reconstrucció estan a càrrec del govern local distrital (municipal).

Pel que fa als actors amb presència al territori i implicats en alguna part de la cadena de presa de decisions, n'hi ha tres:

1. Govern Local distrital- Autoritats locals del districte de Mollepampa
2. Autoritats comunals de l'annex Villico
3. Directores de les tres escoles afectades: inicial, primària i secundària

L'annex Villico va ser la zona més afectada pel terratrèmol i amb un nombre més elevat de població, tant de ciutadans com d'alumnes matriculats.

ESCOLA- nivell	Núm. d'alumnes
INICIAL (2 aules)	60
PRIMÀRIA (2 aules)	80
SECUNDÀRIA (3 aules)	94

En aquests moments estan treballant en aules provisionals i en refugis de *calamina*.